

Mahir Guven

Germà gran

Traducció d'Albert Pejó

L'ECIÈCTICA

bromera

Premi Goncourt
a la Millor
Primera Novel·la

1
GERMÀ GRAN

L'única veritat és la mort. La resta és una simple llista de detalls. Tant és el que et passi a la vida, tots els camins porten a la tomba. I un cop ho tens clar, només has de trobar una raó per viure. La vida? Jo he après a tutejar-la acostant-me a la mort. Flirtejo amb l'una mentre penso en l'altra. Constantment, des del dia que l'altre desgraciat, la meva sang, la meva carn, el meu germà, se'n va anar lluny, allà baix, a la terra dels bojós i dels sonats. Allà on et tallen el cap d'un cop de sabre per un cigarret cremat. A Terra Santa. Al barri diem «al Sham». Molts pronuncien aquesta paraula amb por. D'altres –uns quants– en parlen amb èxtasi. Al món de la gent normal, es diu «a Síria», amb una veu apagada i un posat greu, com si es parlés de l'infern.

La marxa del germà petit va destrossar el pare. Només cal comptar-li les arrugues noves al damunt de la cella única per veure-ho. S'ha passat la vida lluitant perquè agaféssim el pendent en la direcció correcta. Cada matí posava el cul al taxi per pujar a Guantánamo o baixar a la mina. En l'argot dels taxistes, això vol dir anar a Roissy o baixar a París, i transportar clients a la ciutadella. La que mai podrà ser assaltada. I un vespre i un altre portava bosses farcides de bitllets per omplir la nevera. La gana, l'estómac buit? Una sensació desconeguda. Sempre havíem tingut mantega i fins i tot nata per amanir els espinacs.

Però per molt que el vell hagi fet, a part de la Terra, aquí baix no hi ha res que giri rodó. A vegades m'agradaria ser Déu per salvar el món. I a vegades tinc ganes d'esborrar-ho tot del mapa. Jo i tot. Si fos tan fàcil, triaria la finestra. Per saltar. O des del pont de l'estació

del RER de Bondy. Per acabar sota un tren. Menys ràpid i més brut. La veritat és que no en tinc ni idea i que se me'n fot, perquè avui és dia 8, el dia que Déu va triar per dur a terme el seu pla.

El 8 de setembre és el dia que va néixer la verge Maria. No el 7 ni el 9. El 8, per fer-la néixer i, uns anys més tard, per confiar-li la missió de donar a llum Jesús. El 8? Una xifra sense fi, i és l'única, és un cercle doble. Una cosa perfecta. Quan hi fiques un peu, ja no en pots sortir. El 8: un embolic, una fanfarronada, una estafa, una presa de pèl. I també és el dia en què la dona de la foto penjada a la paret, al damunt del bufet, la que somriu al costat del pare, va pujar amb Ell, al seu costat. Fi de la missió. Morta.

Cada vegada em tremolen els llavis. Per això intento no pensar en els seus braços, les seves mans, la seva olor, la seva veu. I la seva cara i els seus somriures, i la suavitat de les seves carícies als nostres cabells. No és fàcil de portar. Resulta penós dir-ho, però no me n'avergonyeixo: m'estimaria més viure sense portar això al cor. Llevar-me d'hora al matí, abans de l'alba i tot, amb el cap buit, i prendre'm un cafè en un bar del bulevard de Belleville mentre llegeixo els resultats esportius, enmig de soroll de vaixel·la i de la gent que es desperta. És dur morir al setembre, el dia 8. Perquè és el dia en què va néixer Maria. Maria no va demanar res a ningú, li van ficar Jesús al ventre i, per la força de les coses, es va convertir en santa. En realitat, ningú ho va entendre. Ningú. Ni els profetes, ni els califes, ni els sacerdots, ni els papes. La tria de Déu no és Jesús. No. És Maria. És la que ell va triar per fer néixer Jesús. És l'única que va obtenir els seus favors. La tria divina és ella.

A la foto de la paret, el pare encara no es veu vell. Prim com un filferro. No duia bigoti, però ja tenia aquella cella única tan gruixuda enganxada al damunt del seu nas d'estranger. La Zahié, la vella del pare, la meva àvia, deia que aquella cella era l'autopista de Damasc a Alep. Com si l'àngel Gabriel li hagués clavat aquella ratlla negra al mig del front per diferenciar-lo dels altres i no perdre'l mai de vista. Al meu pare una cella, i a Maria li va dir que

tornés al seu costat. Quants anys fa que se'n va anar? Almenys deu o quinze... Potser vint? Li encantava Zidane. El trobava guapo. La selecció francesa. Els blaus. Thuram i els dos gols que va marcar. Els mundials. Divuit anys! Ja fa divuit anys, i he aconseguit viure tot aquest temps. He viscut més temps sense ella que amb ella, i tot i això la ferida no es tanca, segueix cremant. Un pou ple de brases al mig del pit. Per què nosaltres? Tot anava bé, en aquella època. Vaja, em sembla, ja no ho sé, però tinc la sensació que sí. Però potser era diferent. No se sabrà mai. I per què s'ha quedat sol tot aquest temps, el pare? L'hauríeu de veure: amargat, rondinaire, qui li arrenqués un somriure es mereixeria una Legió d'honor. Què fa, a part de mirar la tele, el futbol i els programes de política? O parlar del seu taxi. Ni tan sols sabia dir si és la feina o el fet de viure sense dona el que l'ha fet tornar tan actiu com una ostra que s'ha tirat a la marihuana. Les dues coses, segurament. Però divuit anys sol! Amb el seu taxi i la seva polla, la veritat... Una mà al volant i l'altra a l'espàrrec. I potser ni se la casca, ni se la pela, ni que sigui per mantenir la maquinària en funcionament. Pot ser que se'n vagi de putes? A jugar a ser un cowboy de la vida. Amb un taxi per cavall i la llengua com a pistola, amb les galtes farcides d'insults per escopir als malparits i dos fills com a ajudants. L'un que se'n va anar a l'Orient Llunyà. L'altre assegut a la seva taula, xarrupant la seva sopa i escoltant les seves històries. Sincerament, hauria estat més fàcil fer-ho d'una altra manera.

La seva vida ha quedat tancada al calabós, en una presó de dubtes i de por. Només cal fixar-se en el seu pis i observar amb quin detall para taula per preguntar-se què hi fot en aquest edifici de desgraciat, en aquest barri de mala mort, amb aquests fills de puta, amb aquesta cara de paixtu, aquestes dents de gitano i aquesta feina de blanquet que acabarà fent-lo votar per Marine Le Pen. La gent es pensa que som jueus, per Déu! Perquè cada divendres la taula està parada com si fóssim a l'Elisi. Però no té res a veure amb això. El vell diu que ell no és musulmà, sinó comunista. I segons ell no és cap religió... O sigui que...

A l'hora de parar taula, tant si en som dos com si en som vint, no deixa res a l'atzar, la col·locació del menjar, la combinació de colors, els plats, els coberts. «Les ganes de menjar comencen pels ulls i després passen pel nas», em diu el pare en àrab, mentre escampa espècies damunt d'un caviar d'albergínia. La taula podria aixecar la mà dreta i jurar: «Sí, el teu pare és gairebé una dona com les altres». Vaja, a mitges. Aquest vespre ha consumit la seva meitat femenina preparant el sopar. Els tresors dels *meze* estan escampats damunt les tovalles de plàstic. Quan les posa, segons diu per no fer malbé la taula, les ganes d'insultar-lo em fan pessigolles als llavis. De què serveix comprar una taula de cirerer si després la tapes amb unes tovalles comprades a Tati? Quin home més cutre, és increïble!

Abans que ell van néixer cinc germanes i a ell el van criar com si en fos la sisena. Neteja, cuina i fins i tot costura fina, labors, gotes de suor al front, mans seques i mal d'esquena. No és un home com els altres, de cap manera. No pot. Milers d'anys de costums i d'educació femenina al seu país han fet d'ell un espècimen a part. La mare i les germanes el van pujar com a una noia siriana que es prepara des de ben petita per casar-se amb un cabronàs del poble del costat. Vaja, això en el millor dels casos, perquè sovint és un cosí, per mantenir una promesa feta entre els pares al naixement.

Així és una de les seves meitats. Perquè l'altra meitat és un bigotut amb la veu ronca, gairebé ordinari, que mastega amb la boca oberta mentre intenta formular l'enèsima teoria sobre la guerra al país natal. Amb cada paraula propulsa entre els llavis trossets minúsculs de menjar xops de saliva que se li acaben encallant als pèls del bigoti. A continuació, la seva mà enorme i peluda empunya un tovalló com si fos un fregall del vàter i s'eixuga la boca a l'estil d'un paleta que rasqués una pintura vella amb paper de vidre. El pare és gairebé una obra d'art que parla sense parar i que repeteix en bucle: Assad, Estat Islàmic, els americans, Merkel, Hollande, Israel, Damasc, Alep, els kurds i Tadmor, el seu poble natal, i bla-bla-bla... amb un grunyit a cada coma i un insult a cada punt. De

veritat, és un torracollons de l'hòstia. Però és el meu pare, i m'he d'aguantar. La família és això. Normal...

Damunt la taula tot està disposat com a les fotos dels llibres de cuina. Un festí per a deu, però només en som dos. La seva dona? Se'n va anar amb la parca. La seva mare? A la residència. El seu fill gran? A taula, esperant. L'altre fill? Desaparegut, se'n va anar lluny, molt lluny, segons ell per cuidar els pobres. Però en realitat se'n va anar al país dels sonats, a la guerra, a buscar la mort, potser al desert, potser en un cementiri, potser va caure amb un kalàixnikov a la mà o potser encara viu al poble del seu pare. El de la Bíblia, el de la tele, el d'internet, el dels bojos de Déu, que horroritza els cervells sense que ningú sàpiga què hi passa, allà. Al Sham, tal com diuen els nois del barri. A Síria, vaja! Deu estar donant pel cul al mig del pedregar, a l'oest del Tigris, a l'est de l'Eufrates i del Mediterrani, allà on la vida val menys que una mirada de tort, menys que un cigarret fumat, menys que un mocador mal posat. Fill de puta. Perdona, mama.

Saps què, germanet? En el fons jo soc com tu. Tinc dos jos. Hi havia el jo de l'hospital que pencava, seriós, que no feia soroll, però que estava bloquejat. I també hi havia l'altre jo, el que volia salvar la terra. Perquè el món em demanava ajuda. A la nit sentia els plors dels nens palestins, malians, sudanesos, somalis i sirians i de tots els altres. Plovien bombes damunt de persones innocents, i jo, impotent, em tornava boig. Semblava que vivíem al país de la llibertat, dels drets humans, però el mateix estat sufragava bombardejos contra innocents. Durant molt de temps em vaig preguntar per què me n'havia anat. La vida és complicada. Les decisions que prenem, els camins que seguim depenen del nen amagat que tenim al fons del cervell. De la manera com es construeix. Com s'enriqueix un dia darrere l'altre. I de l'estat d'ànim del moment. Hi ha camins que permeten fer mitja volta i d'altres en què així que hi poses un peu ja està. I també d'altres que no saps què hi haurà al final. La por de perdre't alguna cosa t'atreu com un imant. Davant del dubte, tires endavant.

Tot va començar una tarda de setembre. El dia 8. El dia que va morir la mama. A l'hospital hi tenia dos amics. Un turc, un d'autèntic, amb cara d'asiàtic i la part posterior del cap plana com si l'hi haguessin planxat. Fill d'immigrants i infermer, com jo. L'altre amic era un metge indonesi molt gran que ja hauria hagut d'estar jubilat. Es deia Naeem i li havíem posat el malnom de «Guendú». Al principi ens pensàvem que era indi, i li dèiem «l'hindú», i de broma en broma es va convertir en Guendú. Feia vint-i-cinc anys que treballava allà. Era un dels cirurgians que més operacions

havia fet a tot el món. Un enginyer de la carn. El tio sabia arreglar pràcticament tot el que hi ha dins d'una caixa toràcica: ventricles, aortes, pulmons... No era un carnisser, sinó un artista. Obria els pits amb gestos lents i pausats, ficava les mans i els instruments dins dels teixits, feia incisions, tallava, netejava, cosia, reparava i al final tancava. Un costurer de teixits vius. Quan operava jo era al seu costat, com un escuder, li portava les armes. A part dels interns, era l'únic que parlava amb mi. I no només em parlava, m'explicava tot el que feia. Al seu país n'aprenien així. Es començava fent d'infermer, però no era obligatori seguir sent-ho. Si reprenies els estudis a temps parcial, podies aspirar a més. Amb els anys, semestre darrere semestre, t'acabaven donant els galons de metge i ja podies desembeinar els bisturís.

El 8 de setembre va ser el meu primer trasplantament. Me'n recordaré tota la vida, perquè va ser el dia que va morir la mama i el dia que vam tornar la vida a un pobre desgraciat. Ja feia temps que m'ho havien proposat, però jo no m'hi veia preparat. Un trasplantament demana concentració, resistència, experiència. Un trasplantament dura molt. A vegades són deu o quinze hores. Un dia, fent un bypass, el Guendú em va preguntar si voldria fer un trasplantament amb ell. Canviar-li el cor a una persona és una cosa important, no pots dir que no. Els hospitals funcionen així, entres en un servei, et vas guanyant la confiança dels altres i a poc a poc et vas fent un lloc.

O sigui que un 8 de setembre, cap a les sis del matí, vaig rebre una trucada perquè anés a l'hospital per a una urgència. Tenia la formació necessària per a aquella operació. Ja feia setmanes que el Guendú em repetia que repassés el protocol d'infermeria. En general, el pacient receptor és el primer que es presenta. I se'l comença a preparar en previsió de l'arribada de l'òrgan. Els que formem l'equip quirúrgic tornem amb el pacient així que surt l'equip d'anestèsia. Ajaguts a la llitera amb aquella bata i sota la llum blanca dels fluorescents, és com si estiguessin morts. I la nostra feina és reparar-los

i tornar a engegar la maquinària. El que esperava un cor nou era un home. Un magrebí. Un cap gros. Llavis gruixuts. Cabells curts i arrissats. No era vell, uns quaranta-cinc anys. Els meus companys anaven fent com si res. Jo, en canvi, pensava en la vida d'aquell home, la seva dona, els seus fills, la feina, el pis, el seu pare i la seva mare, els veïns... Estava pàl·lid. Vaig pensar: «Collons, aquest quan l'hàgim recosit i es desperti tindrà un cor nou, amb cicatrius potser, però nou. Una segona oportunitat, tio, ja es pot passar la vida donant gràcies a Déu».

El Guendú em va dir que em concentrés. Sabia que el primer trasplantament et provoca una mena de muntanyes russes emocionals al cap. Els cirurgians, per la seva banda, fan un posat de «tot va bé», amb la tranquil·litat d'un carnisser que talla escalopes. Han de treballar amb precisió, amb rapidesa però sense precipitar-se i han d'eliminar els gestos inútils, perquè a partir del moment en què s'extreu un òrgan que ja té receptor, només disposen d'unes quantes hores per fer la intervenció. Si no, s'ha de llençar.

El Guendú li va fer un tall des de sota el coll fins al mig de l'abdomen. A partir d'aquí, va començar el bricolatge. Li vaig donar una serra i va tallar l'estèrnum, i a continuació li va separar el pit amb unes pinces. Cada cop que obrim un pit, em venen ganes d'estomacar els pacients. Sempre plens de greix. Mengen massa. Perdem molt de temps traient tota aquella porqueria. En fi..., el vam posar en circulació extracorporal. M'encanta, això. Aquell dia vaig pensar que Déu fins i tot havia aconseguit que inventéssim una màquina que substitueix el cor. L'aparell recupera la sang a l'entrada del múscul cardíac i la torna a injectar carregada d'oxigen a la sortida. La feina del cor i dels pulmons. És de bojos, la vida del tio depenia d'una màquina que sembla un sortidor de gasolina. Als comandaments, una mena de DJ en regula l'oxigenació, el flux i tot el que cal per mantenir el pacient en vida. Vam preparar el paio, el vam deixar amb el pit obert, amb el seu antic cor que seguia bategant mentre esperava que el

substituïssim, i ens en vam anar a la sala de descans. El Guendú em va començar a explicar històries de l'hospital. Un autèntic xafarder, t'ho juro. I mentre ell anava repassant els draps bruts del personal, jo pensava en el pacient, sol al quiròfan. I en la seva família que s'esperava, impacient, al passadís. A la més mínima tonteria, l'altre se n'anava al cel. I nosaltres, com si tot anés bé, prenent un cafè, tranquils. La vida és rara.

Com de costum, Naeem em va tocar els ous amb els estudis de medicina. Li vaig respondre que no era culpa meva, que allà d'on venia jo una feina d'infermer ja era l'hòstia. Ell es va posar a riure i em va dir que ja n'estava tip de respondre les meves preguntes i que jo tenia capacitat de sobres per ser un bon metge. Que tenia la mentalitat adequada, que feia les preguntes que tocaven i que arribaria lluny. Jo encara no sabia que això d'arribar lluny voldria dir anar-me'n al poble. Amb el títol d'infermer podia entrar a segon de medicina, però després encara en tindria almenys per quatre o cinc anys abans de començar a operar i deu per ser cirurgià. I no em veia fent els estudis de medicina curts per acabar com un titella darrere d'una taula de metge de capçalera. No feia per mi. M'hauria vist obligat a obrir consulta al barri i m'hauria hagut de menjar amb patates tots els penjats i tots els casos socials. El problema no era tant el meu nivell com la falta de mètode i sobretot de l'educació necessària per tirar endavant. No hi havia de fer res, a la facultat. Només de pensar-hi em cagava de por. Quan veia com em parlaven els interns, tenia clar que allà dins no hi podria tenir amics, que tothom m'odiaria. Jo ja veia que entenia les coses més de pressa que els metges de la meva edat. I m'emprenyava rebre ordres d'uns païos molt menys intel·ligents però que tenien un títol. En aquest país, les persones com jo no tenen cabuda a les carreres importants. Ningú els hi vol. Ningú els explica com ho han de fer. I el pitjor és que quan parlen, se'ls miren de reüll, es riuen d'ells, del seu pentinat, de la roba que porten, de la seva religió, del que miren a la tele o de la música que escolten. Però

tot això no l'hi vaig dir, al Guendú, no ho hauria entès, m'hauria pres per un fracassat i un ressentit.

Em feia pena. Em feia pensar en el pare. Havia arribat d'Indonèsia amb trenta-cinc anys i en feia vint-i-cinc que s'hi deixava la pell, a l'hospital. Havia fet operacions complicadíssimes. Les grans eminències de l'hospital li subcontractaven les intervencions, i el tio pencava amb els bisturís per un sou de taxista. Una mena de Cyrano de Bergerac de l'hospital. El pitjor de tot plegat era que feia poc havia demanat jubilar-se, i l'administració li havia respost que no podia ser per una qüestió de normativa. Un escàndol. No és que es morís de gana, ell, però quan pensava en tots els altres que havien prosperat a costa seva, em venien ganes de carregar-me'ls. És per aquestes coses que un té ganes d'engegar França a cagar. Perquè ens foten la tabarra des de primària fins al batxillerat amb la justícia i la injustícia. Evidentment, pel que fa a la justícia, tothom hi està d'acord. Tothom la defensa. Un cop ben educat, saps revoltar-te, amb el puny enlaire, contra tot el que és injust. I un bon dia, la realitat se't planta davant dels morros. I tot allò en el que creies s'enfonsa. Et venen ganes d'engegar-ho tot a la merda. Sobretot quan són els bons francesos, els que tenen una bona educació, els que es passen el dia fotent-te sermons sobre el bé i el mal, els que estafen un pobre immigrant indonesi. Els mateixos que havies considerat els defensors de la justícia.

Mentre m'explicava els seus problemes per jubilar-se, vam sentir unes sirenes. Per la finestra vam veure uns llums giratoris i una ambulància escortada per dos policies motoritzats. Com si transportessin un pres. El cor venia de l'hospital Avicenne. Quan vam tornar al quiròfan, Naeem estava estressat. Ho vam treure pràcticament tot, del cor malalt. Al contenidor de deixalles, aquella merda de múscul defectuós es va esclafar com un company que fes figa.

El Guendú no ho demostrava, però li sabia greu haver perdut uns quants minuts amb el cafè. Al seu costat, en un bol metàl·lic, el nou cor flotava enmig d'un líquid fred. El primer pas consisteix

a connectar-lo amb l'aurícula del vell. A continuació se suturen les venes i les aortes. Sembla fàcil, però es triga molta estona, és estressant, s'ha d'estar molt concentrat. Al costat del Guendú, anava seguint tots els seus gestos i intentava anticipar-m'hi. Així que necessitava alguna cosa, jo reaccionava immediatament per no perdre cap segon. Però encara que tot vagi a la perfecció, sempre hi ha alguna cosa que falla i s'ha d'improvisar, com ara apanyar la sutura quan la mida de l'aorta del donant i la del receptor no encaixen. Allò no és com les matemàtiques, sinó que treballes amb matèria viva, així que t'has d'espavilar. A poc a poc, un gest darrere l'altre, li va tornar a tancar el pit.

Amb Naeem vam anar a menjar alguna cosa a prop de l'hospital, per escampar la boira després de les vuit hores d'operació. Ell hi havia de tornar després per controlar el pacient. El nou cor s'estava adaptant. En un trasplantament, el risc de rebuig és molt elevat, sobretot els primers dies. Naeem era una mena d'heroi, el meu model, l'immigrant perfecte, instruït, educat, tranquil i voluntariós. Però en comptes de posar-lo dalt d'un pedestal, s'havien aprofitat d'ell i l'havien espremut a fons. Li vaig dir que me'n volia anar de França. Ja feia sis mesos que m'ho rumiava. Volia anar-me'n a curar els que realment ho necessitaven. Germans i germanes que no han tingut la sort de créixer en un país en pau. Aquí hi ha de tot i metges de sobres. I a més a més, això de curar malalties fastigoses no anava amb mi. Aleshores, el Naeem va fer un posat seriós, estil «orgullós de mi». Una mirada d'aprovació. Em volia presentar una persona que em podria ajudar a tirar endavant el meu projecte perquè coneixia molta gent en el terreny de les ONGS. Quan parlava, semblava que les paraules les hi dictés el mateix Gandhi. Les deixava anar d'una en una. Li brillaven els ulls. M'hauria agradat que el papa fos com ell, un guia i no un dictador. El Naeem se'n va tornar a l'hospital, i jo el vaig seguir. El cabró seguia viu. Sí, germanet, la veritat és que un tio a qui li trasplanten un cor és un cabró que Déu ha volgut salvar. El cor nou

bategava i el cabró respirava. I l'altra veritat és que s'havia endut la mama perquè el pare vivia en pecat. No parava de blasfemar. Ni amb la mort de la mama va aprendre a tancar la boca. Aquell dia vaig pensar que allò no podia ser. Que jo el que volia era fer com el Guendú, operar, fer alguna cosa important, i no passar-li instrumental i compreses. Però les idees s'havien de convertir en projectes i a continuació els projectes s'havien de concretar. Tal com ens deia l'amic capellà de l'altra àvia, la bretona, la mare de la mama, «Ajuda't i el cel t'ajudarà».

Al metro de tornada, com sempre tothom era gris, però l'ambient diví que flotava al meu voltant feia que tots els altres resplendissin. Havíem salvat un tio, la mare que el va parir! Li havíem tornat a donar la vida, les ganes de seguir una mica més endavant abans d'anar-se'n cap a Déu o cap a l'infern. Se'm feia estrany. Plantar-li un cor anònim a una persona ho canviava tot. Podíem reparar els cossos. Déu ens havia guiat perquè inventéssim el paradís a la terra, la vida eterna. El primer cop que fas un trasplantament, ja no dubtes més, votes definitivament per Déu. La vida està massa ben feta perquè s'hagi inventat tota sola. No et pots imaginar què se sent. No vaig poder dormir en tota la nit. No parava de girar-me d'un costat i de l'altre sota els llençols, anava mirant el telèfon, els minuts anaven passant i la son no arribava. Pensava en l'home a qui li havíem posat el cor. En la seva vida de després. Una segona oportunitat et deu fer venir ganes de canviar-ho tot, de disfrutar. La vida és massa curta per tancar-te amb vint-i-cinc anys a dintre d'una bata en un hospital de París. Jo tenia ganes d'aventura, d'aventura de debò. Déu m'allargava la mà, i jo havia de decidir si l'acceptava.

L'endemà al matí, abans de començar la jornada de feina, li vaig dir al Guendú que m'ho havia rumiat bé i que me'n volia anar. A l'hora de dinar em va preparar una cita amb un paio de l'ONG Metges Sense Fronteres. Un dels seus amics. Anaven a tot arreu del món, era una cosa que feia respecte.

Tres dies després entrava a les seves oficines, al costat de la plaça Bastille. Em van rebre un infermer i un metge en una habitació fosca que donava al pati interior. Em vaig presentar en poques paraules, qui era i què em motivava. El metge em va preguntar els meus orígens i si parlava àrab. Quan li vaig respondre Síria i «sí», va somriure. Em va dir que s'estudiaria la meva candidatura i que em trucaria molt aviat. Ara només havia d'esperar. Tenia esperances. Mirava enlaire, amb les palmes girades cap al cel, i xiuxiuejava oracions perquè un sol nou s'alçés de l'horitzó.